

Flandra ESPERANTISTO

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO - ONDERWIJS EN - PROPAGANDA

Verschiĝnt maandelĝks
Dertiende jaargang
NUMMER 1 (139)
JANUARI 1946

Vertegenwoordiger in Nederland :
NEDERLANDA ESPERANTO-CENTRO
Diergaardesingel 96, Rotterdam-C
Girorekening : 272818 van N. E. C.

FLANDRA ESPERANTO-INSTITUTO v.z.w.
Redactie en Administratie :
Pieter van Humbeekstraat 3, Brussel-West
Postrekening : 326851 van F. E. I.

5 fr. : 's jaars 60 fr. 5 fr. : jarabono 60 fr.
Sĝeunabonement 100 fr. Subtena abono 100 fr.
Voor Nederland 4 fl. Por Nederlando 4 fl.
Overige landen 75 fr. Ceteraj landoj 75 fr.

APERTA LETERO

Al la Estraroj de :

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO INTERNACIA ESPERANTO-LIGO

Sinjoroj Prezidantoj,

Mi estas Esperantisto juna kaj ne tre malnova. Verŝajne tial vi juĝos mian « epistolon » aŭdaca, eble eĉ malrespekta. Vi pardonu min, ĉar mi provas esti idealisto, t. e. plene fidi Esperanton, kaj samtempe esti realisto, t. e. efektiviĝi tiun idealon per ĉiuj rimedoj. Vi tamen taksu min, ĉar vi estas atablaj, kaj ĉar mi ne estas unika : mi reprezentas la mil — kaj milkapan ekzempleron, kiu proklamas sian firman volon kontribui al la verda venko, respondiĝi vin pri via gvidado, eble danki vin, eble kondamni vin.

Jes, sinjoroj, mi ne estas humila : mi konscias mian grandiozan celon kaj ĝian nepran gravecon. Mi kuraĝas diri mian penson kaj ne timas skribi kion mi vidas, kion ankaŭ vi devas konstati.

La mondo lacas de la milito : kvinjara kaj murda skurĝado instruis ĝin; nun, ĝi maturiĝis kaj akceptas la sangan, dolore naskitan frukton, la pacon, la komprenon intergentan. Cetere, la minimuma kosto milita nun atingas jam 30.000.000 miliojn da belgaj frankoj kaj la mondo, t. e. la mil — kaj milkapa ekzemplero kaj ĉiuj aliaj rifuzas plu pagi...

Esperanto estas instrumento de kompreno, de paco; mi scias ke ĝi ne eliminos la militon sed ĝi kreas favoran klimaton inter la popoloj, inter la ŝajne malaj naciaj konceptoj, ĝi montras ke ankaŭ la najbaro estas homo, ke la naciaj trajtoj ne kaŝas malamikan intencon, kiam la artifika izolo viŝiĝis.

Kaj vi, sinjoroj Prezidantoj, estas la gvidantoj de la neŭtralaj, t. e. de la nepolitikaj Esperanto-movadoj. Kaj mi sciigis pri vi : depost la liberiĝo de mia landeto, mi legis « Esperanto Internacia », kiu parolas nome de « Internacia Esperanto-Ligo »; en januaro 1946 aperis la unua postmilita numero de « Esperanto » la organo de « Universala Esperanto-Asocio »!

Nu, sinjoroj, jen du tutmondaj, du nepolitikaj, du Esperantistaj monataj revuoj: ambaŭ havas la saman celon, ambaŭ havas la saman bazon, ambaŭ prezentas samajn idealon kaj ilon; sed, la sidejoj, la estraranoj, la servoj, la gazetoj, la oficistoj, la metodo, la organiza sistemo diferencas. Ho! ili ja ne kontraŭbatalas unu la alian... ili nur ne kunlaboras. Kial, sinjoroj, kial?

Mi certe aŭdis malnovajn Esperantistojn ilustritajn stranganj aferojn. Sed mi ne deziras kredi ilin, mi ne konsideras ilin veraj : la estonteco vokas nin kaj la hieraŭon mi esploras nur por ĉerpi el ĝi sperton, utilajn lecionojn, tortikajn tradiciojn!

Ho! kiel mi ĝojis legante la numeron de « Esperanto » kie frazo tekstis : « Tiu ĉi paralelo (de UEA kaj IEL) ne plu respondas al la nuna stato. UEA deklaras sin preta, ekzameni seriozan proponon pri novaranĝo de la internacia organizo kaj sianflanke konsideras la proponon faritan de UEA en Varsovio 1937 kiel taŭgan bazon. »

Do, sinjoroj Prezidantoj, ankaŭ vi sentis la fuŝan situacion malgraŭ la multegaj flankaferoj kiuj postulas viajn atenton kaj tempon. Kia domaĝo ke tiu aranĝo kaj unuigo ne okazis malantaŭ la kulisoj por ke, enirante novan epokon, jam dekomenca konkordo estu fajrinta sur via blazono!

Sinjoroj Prezidantoj, jen la klara pro-

blemo : vi konas ankaŭ la klaran solvon! Ĉio, eĉ la tute simpla saĝo indikas : « Unueco estas Forto », kaj ni bezonas ĝin, kiel panon, enirante novan epokon. Vi, gvidantoj de la movado estu simbolo, vi estu ekzemplo!

Mi esprimis mian mesaĝon, sinjoroj. Mi eĉ ne atendas vortojn de vi, nur ununuran agon, kaj mi atendas ĝin, nome de Esperanto, kiun gardas mi, mil-kaj-milkapa ekzemplero...

Mi ne dubas pri via respondo, sinjoroj Prezidantoj : ankaŭ vi estas Esperantistoj, la plej indaj batalantoj por Esperanto, kiuj kreas unu Esperantujon, « unu grandan rondon familian ».

Flanke de l'vojo, kiun viaj disigitaj taĉmentoj nun iras, staras ne nur unuopaj samideanoj, sed ankaŭ Esperanto-asocioj pretaj kun entuziasmo enviciĝi en vian reunuigitan armeon!

Altestime via,
D.ro T. KEN.

La Memoriga Folio

de la Deko Brazila Kongreso de Esperanto

Kopio de la « Memoriga Folio » kun la Esperanto-poŝtmarkoj stampitaj je la dato de la fermo de la « Deko Brazila Kongreso de Esperanto » kaj kun stampaj faritaj de speciala stampilo kun la bildo de Dr Zamenhof aŭ

poŝtkarto kun portreto de la Majstro, afrankita per la Esperanto-poŝtmarkoj kaj provizita de la supra citita stampajo estas

ricevebla por 7 internaciaj respondukupoj ĉe

BRAZILA LIGO
ESPERANTISTA

Praça da Republica 54,

RIO DE JANEIRO

BRAZIL

ESPERANTO EN TAALRIJKDOM

De internatiale taal is geroepen — zij het als **hulp-** of **tweede taal** — het uitdrukkingsmiddel te worden van alle volkeren. Als zoodanig moet ze in zich de mogelijkheid bergen van alle bestaande talen het rijkste idioom te worden. Bezit Esperanto, dat op den titel van internatiale taal aanspraak maakt, deze eigenschap?

Vooreerst, wat is taalrijkdom? Het aantal woorden dat in een bepaalde taal voorhanden is? Het Engelsch met zijn 400.000 woorden is stellig rijker te noemen dan de taal der Boschjesmannen die het met een « schat » van slechts 400 woorden doet. In « Le Petit Larousse » vinden we 60.000 woorden. « Le Littré » biedt er ons meer dan een miljoen. Het groot Russisch Woordenboek, waarmee in 1892 werd aangevangen en nu denkbaar zijn voltooiing nabij is, zal er over de vier miljoen bevatten. Vanzelfsprekend zijn daarin niet enkel stamwoorden opgenomen, maar ook alle voorhanden zijnde afgeleide en samengestelde woorden en woordencombinaties, om van de woorden in dialect niet te gewagen.

Toch zou het zinloos zijn in een groot woordenboek alle mogelijke woordencombinaties op te nemen. Denken we even aan de getallen waarvan het aantal oneindig is, en waarvoor 14 grondwoorden volstaan om er een miljard te noemen. Benevens de grondgetallen zal het woor-

denboek zich tot de woorden **tien, honderd, duizend**, enz. beperken en al de getallen onvernoemd laten die daartusschen liggen. Hoe vanzelfsprekend ook, toch hebben « woordverzamelaars » — in zeke mate althans — zich met dergelijke naviteiten ingelaten.

Hoeveel woorden bezit ons Nederlandsch? 200.000? Maar hoe groot zou dit aantal niet worden, moesten alle mogelijke afgeleide en samengestelde woorden worden meegerekend?

Al behoort, volgens de nu gebruikelijke indeeling, het Nederlandsch, evenals al de overige Indo-germaansche talen, tot de flectie-groep, toch bezit het in ruime mate (vergeleken bij het Fransch b.v.) die eigenschappen die het hoofdkenmerk vormen van de groep der agglutinerende talen. Het gemak waarmee we in onze taal samengestelde woorden maken is opvallend.

Taalrijkdom wordt bekomen, hetzij door het ontleenen uit andere talen (zoo doen vnl. het Engelsch en de neo-Latijnsche talen), hetzij door het putten uit eigen bezit. Alleen het laatste beteekent effectieven rijkdom. Door hun structuur zijn de agglutinerende talen hierbij vanzelfsprekend bevoorreedigd.

Niet het naakte aantal woorden is dus de maatstaf voor het bepalen van den rijkdom eener taal, maar wel het gemak waarmee ze eigen bestanddeelen kan aan-

wenden voor nieuwe woordconstructie.

Op dit gebied haalt het zuiver agglutinerend Esperanto het van al de andere bestaande talen. Zamenhof zond zijn idioom de wereld in met slechts 2771 stamwoorden waaruit zich de ca. 50.000 nu meest gebruikelijke woorden ontwikkelden van den Esperanto-woordenschat.

In zijn « Ekzercaro » (Oefeningen), verschenen in 1905, gaf de auteur van Esperanto op bladz. 85 als voorbeeld een (niet volledige!) lijst van 52 afgeleide (geen samengestelde!) woorden van het stamwoord **san** (gezond). Men beproeve iets dergelijks in eenige andere taal!

Het verbazend gemak en de vruchtbaarheid van de woordvorming in het Esperanto verschaft deze taal een ongevenaard, subtiel uitdrukkingsvermogen. Deze geniale woordvorming is een der glanspunten van Zamenhof's schepping.

We hadden het hooger over de « arme » taal der Boschjesmannen, in tegenstelling tot het « rijke » Engelsch. Welnu, toch bezit eerstgenoemde woorden waarvoor men vruchteloos een equivalent in het idioom van Shakespeare zou zoeken. Hoe dit komt? Eenvoudig omdat andere levensvoorwaarden ook andere behoeften, begrippen, en bijgevolg woorden, in het leven roepen. Relativiteit!

De Somali's zijn in hun taal ongewoon rijk aan woorden wat betreft hun kostbaarste bezit : de kameel; slechts een paar ervan vinden een equivalent in het « rijke » Fransch of Engelsch. Begrijpelijk : het schip der woestijn is bij hen niet, of weinig in gebruik. Maar het soepele Esperanto raakt hier niet in verlegenheid en vertaalt alle Somali-woorden dienaangaande met een bewonderenswaardige preciesheid, tot **virkamelido** en **fruktigokamelo** toe. Men beproeve dergelijke woorden, zonder omslachtige omschrijving, in een Europeesche taal over te zetten!

Esperanto is wezenlijk het volwaardig instrument dat geheel aan zijn doel beantwoordt, t.t.z. de tweede taal te zijn voor eenieder!

Eco.

DE LAATSTE DAGEN VAN HET DERDE RIJK

La Fino

Miaj Humanecaj intertraktoj en Germanujo
printempe 1945 kaj iliaj politikaj sekvoj

door Graaf FOLKE BERNADOTTE

Een historisch document, uit het Zweedsch in het Esperanto
vertaald door Stellan Engholm

De geheele oplaag werd op enkele weken uitverkocht!

Een beperkt aantal exemplaar is nog voorhanden bij F. E. I.

MOOI GEILLUSTREERD : fr. 68.—

